

การศึกษาเรื่อง ขบวนการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมเมือง กรณีศึกษาคณะกรรมการประสานงานอนุรักษ์แม่ปิงและสิ่งแวดล้อม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของคณะกรรมการประสานงานอนุรักษ์แม่ปิงและสิ่งแวดล้อม เพื่อวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขที่นำไปสู่การรวมตัวกัน เพื่อศึกษาระบบคิด ระบบคุณค่า การให้ความหมายทางสิ่งแวดล้อม กลไก และวิธีการทำงาน และเพื่อศึกษาถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของคณะกรรมการประสานงานอนุรักษ์แม่ปิงและสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการเริ่มจากช่วงแรกเป็นการรวมตัวของคณะกรรมการประสานงานอนุรักษ์แม่ปิงและสิ่งแวดล้อมเมื่อสถานการณ์ของปัญหาแม่น้ำปิงเริ่มเข้าสู่สภาวะวิกฤตจึงมุ่งเน้นรณรงค์เพื่อแก้ไขปัญหามลภาวะเป็นพิษ และการทิ้งขยะลงสู่แม่น้ำปิงเป็นหลัก ต่อมาเมื่อสถานการณ์ของปัญหารุนแรงยิ่งขึ้น จึงจัดตั้งเป็นองค์กรถาวร และในช่วงที่สาม เป็นช่วงเวลาที่มีการทำกิจกรรม และแสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มพันธมิตรที่หลากหลาย และมีบทบาทนำในการเรียกร้องเพื่อกดดันไปยังภาครัฐให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง และเมื่อเข้าสู่ช่วงที่สี่ ได้มีการเพิ่มพื้นที่ทางสังคมด้วยการสร้างเครือข่ายอนุรักษ์แม่น้ำปิง และขยายพื้นที่ทางสังคมออกไปอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งทำงานในบริบทของกลุ่มน้ำเป็นสำคัญ

เงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การรวมตัวกัน ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในสมัยใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมอย่างรุนแรง ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และนโยบายการพัฒนาประเทศของภาครัฐ ที่เป็นไปโดยประชาชนยังขาดการมี

ส่วนร่วม จึงได้ทำให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มคนชั้นกลางที่มีการศึกษาในสังคม และได้รับอิทธิพลทางความคิดจากความเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมโลก ผ่านการรับรู้ตีความ และระบบการศึกษา ขบวนการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม จึงมีความเชื่อมโยงกันทั้งในระดับโลกลงมาถึงระดับท้องถิ่น

ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรในยุคโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ทำให้ต้องมีการรวมตัวของประชาชน อันเป็นพลังที่ทวนกระแสระหว่างอำนาจรัฐกับระบบตลาด ที่มีลักษณะของความเป็นชุมชนแห่งอุดมการณ์ อำนาจ และความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีทั้งความกลมกลืน ความขัดแย้ง ความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง และผลิตซ้ำใหม่ได้ เป็นการเรียกร้องเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรส่วนรวม หรือสมบัติสาธารณะของชุมชนท้องถิ่น และเพื่อปกป้องไม่ให้มีการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว อันเป็นพื้นฐานของสิทธิชุมชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทรัพยากรร่วมกันอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ปัญหาทางคุณภาพของแม่น้ำปิงในปัจจุบันที่มีความเสื่อมโทรมลง ปัญหาทางด้านปริมาณน้ำ ปัญหาทางด้านภูมิทัศน์ ปัญหาความขัดแย้งในกรรมสิทธิ์ที่ดินริมน้ำ ปัญหาการขาดความรับผิดชอบของหน่วยงานที่แก้ไขปัญหา และปัญหาการบุกรุกถมที่ริมฝั่งแม่น้ำ ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญของการรวมตัวกัน เพื่อเข้าไปทำงานด้านสิ่งแวดล้อมของภาคประชาชนขึ้น

ระบบคิด ระบบคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรในช่วงแรก มีความตระหนักถึงคุณค่าของแม่น้ำปิง ในช่วงที่สองมีระบบคุณค่าที่เป็นอุดมการณ์รักท้องถิ่น และจิตสำนึกสาธารณะ เพื่อปกป้องสมบัติส่วนรวมเป็นรากฐานที่สำคัญในช่วงที่สามได้เกิดอุดมการณ์ประชาสังคมที่ถักทอร่วมกันเป็นเครือข่าย และแนวคิดเชิงนิเวศวิทยาแนวพุทธที่นำเอาหลักการทางพระพุทธศาสนามาเชื่อมโยงต่อการจัดการทางสิ่งแวดล้อม

การก่อรูปขององค์กรในช่วงแรกถือว่าเป็นกลุ่มอาสาสมัคร ต่อมาจึงได้ก่อตั้งเป็นองค์กรประสานงานที่มีโครงสร้างคณะทำงานฝ่ายต่างๆ และมีบุคลากรอาสาสมัครเข้ามาดำเนินงาน ภายหลังจึงได้มีการขยายพื้นที่ทางสังคมออกไปอย่างกว้างขวาง เป็นลักษณะการทำงานแบบพหุภาคี ดึงเอาทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำปิง โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และผ่านการปฏิบัติการสื่อสาร ทั้งในท้องถิ่นและรูปแบบสมัยใหม่

ผลที่เกิดขึ้นตามมาจากความเคลื่อนไหวของขบวนการ ทำให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏทางกายภาพ ทำให้คุณภาพของแม่น้ำปิงมีสภาพที่ดีขึ้น และมีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ริมน้ำ ให้เป็นพื้นที่สาธารณะ และผลทางสังคม ที่ได้เกิดกลุ่มทางสังคมที่หลากหลาย อันมีเครือข่ายพระสงฆ์ เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์แม่น้ำปิง และการเกิดเครือข่ายพันธมิตรด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นหลายกลุ่ม ที่มีความสัมพันธ์ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองร่วมกัน ตลอดจนการเกิดขึ้นของเครือข่ายความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่ ที่ได้มีการผนึกกำลังทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหนทางสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

The Study of Urban Environmental Movement: A Case Study of Committee for Protection of Mae Ping and Environment, Chiang Mai Province, had four objectives. They were (1) to study the development of the committee for protection of Mae Ping and environmental (2) to analyze the conditions, bringing the members to work together (3) to investigate thinking systems, value systems, environmental meanings, mechanic and operational patterns and (4) to study the output results of this committee. This study applied qualitative research.

The finding of this study were as follows that this development had begun from the assembly when circumstances of Ping River problems was down in crisis; thus made it has been focused on campaigns for pollution and damping problem solving. Then, secondly, when this circumstance was getting worst, it had been founded to the permanent organizations. In the third stage, it had been activity performances and seeking for forcing government to consistently operate in problem solving. Finally, the forth stage, there was increasing in social areas by network building for Ping River conservation and expanding the widely social areas by mainly concentrating on the operation of watershed roles.

Important conditions leading to the assembly were changes of the global society in the modern age that strongly effected to environments. Lacking of the participation had processed including the changes in economy, societies, politics and national development policies of the government sectors. Then, it brought to the assembly of educated medium group in societies and also been effected to the thinking from environmental movement occurred in the global society through perception, translation education system and environmental movement. Leading to linkages in both global and local level.

Moreover, conflict problems of resource consuming in globalization had effected to local way of life, made it had been the assembly which being against powers between government and market authorities. This assembly had characters of the ideal communities and social relations which having either harmony, conflicts, movements, changes and able to reproduce. This was the request for being a part of the participation in public management or public properties of local communities. Furthermore, it also being for protection any taking private advantages which being basic of community right in the decision participation of sustainable public resources.

In addition, recently crisis Ping River quality problems, volume water problems, visual pollution, conflict problems in land ownership at riverside areas, lacking of responsibilities from solving organization problems and riverside invade problems were all of main causes of the assembly for environmental operations in public sectors.

Thinking and value systems of the organization, in the first stage, could be value systems in natural resources and environmental conservation as well as Ping River awareness. The second stage, there were value systems, local awareness and public awareness for public-property protection being the foundations. The significant third stage, there were public ideas combined to the networks and the Buddhism Ecology concept that used Buddhism concept linking to environment management.

The First stage of organization had been assumed as volunteer groups, then becoming to cooperation organization combined with various department structures and volunteer officers. Afterward, there was widely expanding of social areas being associated operations that forced all of departments involving in Ping River- conserve participation. Though, there were learning processes depended on the local cultural capitals and through communicate operations in either local and modern patterns.

The following result from this movement caused to the physical changing; hence made the Ping River quality better conditions and the river side landscape had also been improved public areas. In terms of social results, various social groups had organized which combined with priest networks, youth networks and volunteers of Ping River conservation. The happening of environmental-allies network inner with various local groups had related to the management concerning partly the environmental problems; including the occurred network of Chiang Mai environmental cooperation that gathered their capacities from all parts in society leading to a part of the important way for the sustainable development.